

ENERGIAPOLITIikka: YLEISET PERIAATTEET

Euroopan unionilla on energia-alalla monia haasteita: lisääntynyt tuontiriippuvuus, energialähteiden monipuolistamisen tarve, korkeat ja vaihtelevat energian hinnat, energian kasvava kysyntä maailmanlaajuisesti, tuotanto- ja kauttakulkumaihin vaikuttavat turvallisuusuhat, ilmastonmuutoksen kasvava uhka, energiatehokkuuden hidaskasvu, uusiutuvan energian osuuden lisäämisen haasteet sekä tarve lisätä energiamarkkinoiden avoimuutta, integroitumista ja yhteenliittäjiä. EU:n energiapolitiikan ytimen muodostavat erilaiset toimet, joilla pyritään integroituihin energiamarkkinoihin, energian toimitusvarmuuteen ja energia-alan kestävytyteen.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 artikla

Erityismääräykset:

- toimitusvarmuus: SEUT:n 122 artikla
- energiaverkot: SEUT:n 170–172 artikla
- hiili: pöytäkirjassa N:o 37 selvennetään, mitä taloudellisia seurauksia EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisestä vuonna 2002 koitui
- ydinenergia: useimpien ydinalaa koskevien unionin toimien oikeusperustana on Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus (Euratomin perustamissopimus)

Muut energiapolitiikkaan vaikuttavat määräykset:

- energian sisämarkkinat: SEUT:n 114 artikla
- energia-alan ulkosuhteet: SEUT:n 216–218 artikla.

TAVOITTEET

EU:n energiapolitiikan tavoitteena on energianunionin (2015) mukaisesti

- varmistaa energian sisämarkkinoiden toimivuus sekä energiaverkkojen yhteenliittäminen
- varmistaa energian toimitusvarmuus unionissa
- edistää energiatehokkuutta ja energiansäästöä
- irtautua hiilestä ja siirtyä vähähiiliseen talouteen Pariisin sopimuksen mukaisesti

- edistää uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä, jotta ilmastotavoitteet voidaan mukauttaa ja integroida paremmin uuteen markkinarakenteeseen, sekä
- edistää tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä.

SEUT:n 194 artiklan mukaisesti eräät energiapolitiikan alat kuuluvat jaetun toimivallan piiriin, mikä osoittaa pyrkimystä yhteiseen energiapolitiikkaan. Jäsenvaltioilla on kuitenkin edelleen oikeus määritellä energiavarojensa hyödyntämisen ehdot, eri energialähteiden välillä tekemänsä valinnat sekä energiahuoltonsa yleinen rakenne (194 artiklan 2 kohta).

SAAVUTUKSET

A. Poliitiikan yleiset puitteet

Nykyinen toimintapoliittinen ohjelma perustuu kattavaan integroituun ilmasto- ja energiapolitiikkaan, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 24. lokakuuta 2014. Sillä pyritään saavuttamaan vuoteen 2030 mennessä seuraavat tavoitteet:

- kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 40 prosentilla vuoden 1990 päästöihin verrattuna
- uusiutuvilla energialähteillä katettavaa energiankulutusosuutta kasvatetaan 27 prosenttiin
- energiatehokkuutta lisätään 20 prosentilla ja pyritään 30 prosenttiin
- liitetään yhteen vähintään 15 prosenttia EU:n sähköverkoista.

Komissio esitti 30. marraskuuta 2016 tiedonannon ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” ([COM\(2016\)0860](#)), jonka tavoitteena on pitää Euroopan unioni kilpailukykyisenä, kun siirtyminen puhtaan energian käyttöön muuttaa globaaleja energiemarkkinoita. Pakettiin sisältyy kahdeksan säädösehdotusta, jotka koskevat hallintoa, sähkömarkkinoiden rakennetta (sähködirektiivi, sähköasetus ja riskeihin varautumista koskeva asetus), energiatehokkuutta, rakennusten energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa sekä energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa ACERia koskevia sääntöjä.

Osana Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille -pakettia komissio esitti 30. marraskuuta 2016 ehdotuksen asetukseksi energiaunionin hallinnosta. Mietinnöstä äänestettiin täysistunnossa 17. tammikuuta 2018 yhdessä toimielinten välisiä neuvotteluja koskevan valtuutuksen kanssa. Asiassa päästiin alustavasti sopimukseen 20. kesäkuuta 2018, ja parlamentti hyväksyi sopimuksen virallisesti 13. marraskuuta ja neuvosto 4. joulukuuta 2018 (asetus (EU) 2018/1999).

Asetuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on esitettävä 31. joulukuuta 2019 mennessä ja sen jälkeen kymmenen vuoden välein yhdennetty kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma. Näissä pitkän aikavälin kansallisissa strategioissa vahvistetaan vuoteen 2050 ulottuva poliittinen visio, jolla varmistetaan, että jäsenvaltiot saavuttavat Pariisin sopimuksen tavoitteet. Jäsenvaltioiden yhdennettyihin energia- ja ilmastosuunnitelmiin kuuluu kansallisia tavoitteita, kansallisia panoksia, politiikkoja ja toimenpiteitä kutakin viittä energiaunionin ulottuvuutta kohti, jotka ovat hiilestä

irtautuminen, energiatehokkuus, energiaturvallisuus, energian sisämarkkinat sekä tutkimus, innovointi ja kilpailukyky.

B. Energian sisämarkkinoiden toteuttaminen

Muun muassa kolmas energiapaketti, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista annettu asetus (EU) N:o 347/2013, energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annettu asetus (EU) N:o 1227/2011, sähködirektiivi ([COM\(2016\)0864](#)), sähköasetus ([COM\(2016\)0861](#)) ja asetus riskeihin varautumisesta ([COM\(2016\)0862](#)) ovat keskeisiä säädöksiä, joiden tavoitteena on parantaa energian sisämarkkinoiden toimintaa (ks. faktatietoja [2.1.9](#) Energian sisämarkkinat).

C. Energiatehokkuuden parantaminen

EU:n energiatehokkuuspolitiikan kulmakivi on 25. lokakuuta 2012 annettu energiatehokkuusdirektiivi 2012/27/EU, jolla pyritään varmistamaan, että jäsenvaltiot edistyvät sovitusti vuoden 2020 tavoitteiden saavuttamisessa. Marraskuussa 2016 komissio ehdotti direktiivin 2012/27/EU tarkistamista ([COM\(2016\)0761](#) ja [COM\(2016\)0765](#)), jotta voitaisiin parantaa uusien rakennusten energiatehokkuutta, nopeuttaa vanhojen rakennusten kunnostamista energiatehokkaammiksi ja hyödyntää mahdollisimman kattavasti tehokkuushyötyjen valtavaa potentiaalia rakennusalalla (ks. faktatietoja [2.4.8](#) Energiatehokkuus).

D. EU:n omien energiavarojen (myös uusiutuvan energian) tehokas hyödyntäminen

Eurooppa-neuvostossa vahvistettiin toukokuussa 2013 painopisteiksi muun muassa EU:n energianlähteiden monipuolistaminen ja paikallisten energiavarojen tehokkaampi hyödyntäminen, jotta varmistetaan toimitusvarmuus ja vähennetään EU:n riippuvuutta ulkoisesta energiasta. Huhtikuun 23. päivänä 2009 annetussa direktiivissä 2009/28/EY säädettiin uusiutuvien energialähteiden osuutta koskevasta 20 prosentin tavoitteesta vuoteen 2020 mennessä, ja komissio ehdotti tarkistetussa uusiutuvaa energiaa koskevassa direktiivissä ([COM\(2016\)0382](#)) tavoitteeksi vähintään 27:ää prosenttia vuoteen 2030 mennessä (ks. faktatietoja [2.4.9](#) Uusiutuvat energialähteet).

E. Energia-alan ulkosuhteiden lujittaminen

Komission tiedonanto ”Energian toimitusvarmuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä – EU:n energiapolitiikka: yhteistyö rajanaapureiden kanssa” ([COM\(2011\)0539](#)) annettiin 7. syyskuuta 2011. Sillä pyritään lisäämään EU:n ja sen naapurimaiden rajat ylittävää yhteistyötä ja perustamaan laajempi sääntelyalue tiedottamalla säännöllisesti hallitustenvälisistä sopimuksista ja tekemällä yhteistyötä kilpailun, turvallisuuden, energiaverkkoon pääsyn ja toimitusvarmuuden saralla. Lokakuun 25. päivänä 2012 hyväksyttiin päätös energian alalla tehtyjä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden hallitustenvälisiä sopimuksia koskevan tietojenvaihtomekanismin perustamisesta ([T7-0343/2012](#)).

F. Energian toimitusvarmuuden parantaminen

Koska kaasu ja öljy ovat erittäin tärkeitä EU:n energian toimitusvarmuudelle, on hyväksytty useita toimenpiteitä, joilla varmistetaan riskienarviointien sekä asianmukaisten ennaltaehkäisy suunnitelmien ja hätäsuunnitelmien tekeminen. Ennaltaehkäisyä ja kriiseihin reagoimista pyrittiin parantamaan 20. lokakuuta 2010 annetulla asetuksella (EU) N:o 994/2010, joka koskee toimia kaasunsaannin

turvaamiseksi. Direktiivissä 2009/119/EY edellytetään, että jäsenvaltiot pitävät yllä öljyvarastojen vähimmäistasoa, joka vastaa 90 päivän keskimääräistä päivittäistä nettotuontia tai 61 päivän keskimääräistä päivittäistä kotimaankulutusta, sen mukaan kumpi näistä määristä on suurempi. Komissio on ehdottanut, että direktiivin 2009/73/EY (kaasudirektiivi) soveltamisala laajennettaisiin kolmansista maista tuleviin ja niihin meneviin kaasuputkiin, niin olemassa oleviin kuin tuleviin ([COM\(2017\)0660](#)).

Vastauksena Ukrainan kriisiin hyväksyttiin asetus (EU) 2017/1938, jossa säädetään tehostetusta alueellisesta yhteistyöstä, alueellisista ennaltaehkäisy suunnitelmista ja hätäsuunnitelmista sekä yhteisvastuumekanismista kaasunsaannin turvaamiseksi.

G. Tutkimus-, kehittämis- ja demonstroitihankkeet

Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa ”Horisontti 2020” toteutetaan vuosina 2014–2020, ja se on unionin tärkein energia-alan tutkimuksen edistämisyväline. Puhtaan, turvallisen ja tehokkaan energian sekä kestävä kehityksen edistämiseen on varattu 5 931 miljoonan euron määrärahat.

Komission 22. marraskuuta 2007 hyväksymällä Euroopan strategisella energiateknologiasuunnitelmalla (SET-suunnitelma) pyritään nopeuttamaan vähähiilisten ja tehokkaiden energiateknologioiden markkinoille saattamista ja käyttöönottoa. Suunnitelmalla on määrä auttaa EU:ta kehittämään poliittisten tavoitteidensa saavuttamiseen tarvittavaa teknologiaa ja varmistamaan samalla, että unionin yritykset voivat hyötyä energia-alan uuden lähestymistavan tuomista mahdollisuuksista. Komission tiedonannossa ”Towards an Integrated Strategic Energy Technology (SET) Plan: Accelerating the European Energy System Transformation” (Integroitu strateginen energiateknologiasuunnitelma (SET): Euroopan energiajärjestelmän muutoksen nopeuttaminen) (C(2015)6317) arvioitiin SET-suunnitelman täytäntöönpanoa ja todettiin, että olisi toteutettava kymmenen toimenpidettä energiajärjestelmän muutoksen nopeuttamiseksi ja työpaikkojen ja kasvun luomiseksi.

Toukokuun 2. päivänä 2013 annetussa komission tiedonannossa ”Energiateknologiat ja energia-alan innovointi” ([COM\(2013\)0253](#)) esitetään strategia, jonka avulla EU:lla pitäisi olla jatkossakin maailmanluokan teknologia- ja innovointisektori, joka pystyy vastaamaan vuotta 2020 koskeviin ja sen jälkeisiin haasteisiin.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti on aina kannattanut painokkaasti yhteistä energiapolitiikkaa, jossa huolehditaan kilpailukyvästä, turvallisuudesta ja kestävästä kehityksestä. Se on vaatinut EU:n sisämarkkinoiden nykyisten ja tulevien haasteiden vuoksi useaan otteeseen jäsenvaltioilta yhtenäistä toimintaa, päättävyyttä, yhteistyötä ja solidaarisuutta sekä kaikkien EU:n jäsenvaltioiden poliittista sitoutumista ja toivonut komissiolta vahvaa aloitteellisuutta, jotta edistyttäisiin vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamisessa.

Parlamentti on kannattanut energiamarkkinoiden laajempaa yhdentymistä ja kunnianhimoisia ja oikeudellisesti sitovia tavoitteita uusiutuvia energialähteitä, energiatehokkuutta ja kasvihuonekaasujen päästövähennyksiä varten. Se tukee vahvempaa sitoutumista EU:n omiin tavoitteisiin ja tähdentää, että uudella

energiapolitiikalla on tuettava pitkän aikavälin tavoitetta vähentää EU:n kasvihuonekaasuja 80–95 prosentilla vuoteen 2050 mennessä.

Parlamentti kannattaa myös energialähteiden ja toimitusreittien monipuolistamista. Lisäksi se korostaa Keski- ja Kaakkois-Euroopan halki kulkevien kaasun ja sähkön yhteenliitännöiden merkitystä pohjoinen–etelä-akselilla, sillä näin voitaisiin parantaa yhteyksiä, laajentaa nesteytetyn maakaasun terminaaleja ja kehittää jakeluverkostoa ja samalla edistää sisämarkkinoiden avaamista.

Parlamentti piti SET-suunnitelmaa myönteisenä, koska Eurooppa on yhä riippuvaisempi fossiilisista polttoaineista, ja se oli vakuuttunut, että suunnitelma edistää merkittävästi kestävästä kehitystä ja toimitusvarmuutta ja osoittautuu ehdottaman välttämättömäksi vuodelle 2030 asetettujen EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Koska tutkimus on merkittävässä asemassa varmistettaessa kestävästä energiahuollosta, parlamentti korosti, että on saatava yhdessä aikaan uutta tekniikkaa sekä uusiutuvan energian että kestävien fossiilisten polttoaineiden alalla ja että tarvitaan lisää julkista ja yksityistä rahoitusta suunnitelman menestyksekkästä toteuttamista varten.

Näiden tavoitteiden mukaisesti parlamentti on ilmaissut tukensa komission ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” -paketissa^[1] ehdottamille toimenpiteille viimeaikaisissa merkittävässä päätöslauselmissa:

- Helmikuun 6. päivänä 2018 annetussa päätöslauselmassa parlamentti hyväksyi joukon muita kuin lainsäädäntöön liittyviä suosituksia, jotka teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta oli laatinut energian innovoinnin nopeuttamiseksi parantamalla kansalaisten aktiivista osallistumista ja suunnittelemalla pitkän aikavälin visio varojen kohdentamisesta^[2].
- Tammikuun 17. päivänä 2018 annetussa päätöslauselmassa parlamentti asetti energiatehokkuudelle ja uusiutuvien energianlähteiden käytölle uusia, vuoteen 2030 ulottuvia sitovia tavoitteita. Parlamentin jäsenet tukivat unionin energiankulutuksen vähentämistä 40 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja uusiutuvien energianlähteiden osuuden nostamista vähintään 35 prosenttiin^[3].
- Joulukuun 19. päivänä 2017 parlamentti ja neuvosto sopivat väliaikaisesti energiatehokkaista rakennuksista. Jäsenvaltiot veloitetaan laatimaan pitkän aikavälin strategioita sen varmistamiseksi, että vuoteen 2050 mennessä rakennukset eivät EU:ssa käytä lähes lainkaan energiaa^[4].
- Joulukuun 7. päivänä 2017 parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta sekä ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta hyväksyivät joukon energiaunionia koskevia sääntöjä^[5].

[1]<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20180112IPR91629/kunnianhimoiset-tavoitteet-puhtaammalle-ja-tehokkaammalle-energiantalutukselle>

[4]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20171219IPR90606/energy-efficient-buildings-provisional-agreement-ep-and-council>

[5]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20171207IPR89713/energy-union-meps-adopt-their-initial-view-of-the-governance-set-up>

- Syyskuun 12. päivänä 2017 parlamentti antoi lainsäädäntöpäätöslauselman yhteistyötä koskevista uusista säännöistä, joiden mukaan kaasupulasta kärsivä unionin jäsenvaltio voi varoittaa toista jäsenvaltiota kaasuntoimituskriisistä ja aktivoida rajatylittävän avun tilanteen korjaamiseksi^[6].
- Kesäkuun 13. päivänä 2017 parlamentti antoi lainsäädäntöpäätöslauselman kotitalouksien sähkölaitteiden energiatehokkuusmerkintöjen yksinkertaistamisesta taulukolla A–G, minkä ansiosta asiakkaat voivat valita tuotteita, jotka pienentävät energiankulutusta ja energialaskuja^[7].

Joulukuun 11. päivänä 2018 hyväksyttiin täysistunnossa asetus (EU) 2018/1999 energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta. Asetuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on esitettävä yhdenmetyt kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat, joihin kuuluu kansallisia tavoitteita, kansallisia panoksia, politiikkoja ja toimenpiteitä kutakin viittä energiaunionin ulottuvuutta kohti, jotka ovat hiilestä irtautuminen, energiatehokkuus, energiaturvallisuus, energian sisämarkkinat sekä tutkimus, innovointi ja kilpailukyky.

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

[6]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20170908IPR83456/parannuksia-kaasunsaannin-turvaamiseen-eu-ssa-alueellisen-yhteistyon-voimin>

[7]<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20170609IPR77001/kodinkoneiden-energiamerkinnoista-yksinkertaisempia>

